

QORTI TAL-APPELL
It-Tielet Sezzjoni

IMĦALLFIN

ONOR. IMĦALLEF GIANNINO CARUANA DEMAJO
PRESIDENT

ONOR. IMĦALLEF JOSEPH R. MICALLEF

ONOR. IMĦALLEF ANTHONY ELLUL

Seduta ta' nhar l-Erbgħa, 20 ta' Marzu, 2024.

Numru 1

Rikors maħluf numru 439/2011/1 MCH

Daytona Enterprises Limited u
Profiles Hair Shop Limited

v.

John Zammit, Anna Zammit u Finance
Management & Consultancy Limited

1. Dan huwa appell tal-konvenuti John Zammit u *Finance Management & Consultancy Limited* u appell incidental tas-soċjetajiet atturi minn sentenza mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fid-29 ta' Ottubru 2019 li, wara li ħelset lill-konvenuta Anna Zammit mill-ħarsien tal-gudizzju, laqgħet it-talbiet tal-atturi safejn magħmula kontra l-konvenuti l-oħra u ikkundannat lill-istess konvenuti jħallsu lill-attriċi nofs id-danni li garrbet

b'konsegwenza ta' mandat imwettaq ħażin mill-konvenuti. Il-fatti rilevanti huma dawn:

2. L-atturi fessru illi huma qabbdu lill-konvenut sabiex jagħmlilhom xogħol ta' *accountant* u servizzi professjonali oħra li għandhom x'jaqsmu ma' dak ix-xogħol, u illi l-konvenut – jew f'ismu jew f'isem is-soċjetà konvenuta – aċċetta. Fost ix-xogħol li kellu jagħmel il-konvenut kien hemm dak li regolarment iħejji d-denunzji li għandhom jingħataw lid-Dipartiment tal-Valur Miżjud, lid-Dipartiment tat-Taxxi Interni u lill-Awtorità tas-Servizzi Finanzjarji.
3. Ġara iżda illi l-konvenut, flok ma qeda dan l-inkariku puntwalment, ippreżenta d-denunzji tard jew ma pprezentahom xejn. Minħabba f'hekk id-dipartimenti u l-awtorità fuq imsemmija immultaw lill-atturi, u dawn, sa meta nfethet il-kawża, ħallsu erbgħa u għoxrin elf, ħames mija u sebgħa u sebgħin euro u disgħa u għoxrin ċenteżmu (€24,577.29): tlitt elef, mija u ħdax-il euro u sittax-il ċenteżmu (€3,111.16) mill-attriċi *Profiles Hair Shop Limited* ["*Profiles*"] u wieħed u għoxrin elf, erba' mija u sitta u sittin euro u tlittax-il ċenteżmu (€21,466.13) mill-attriċi l-oħra *Daytona Enterprises Limited* ["*Daytona*"]. L-atturi qegħdin ukoll jinnegozjaw biex jonqsu kemm jista' jkun il-multi, penalitajiet u mgħaxijiet.
4. L-atturi jgħidu illi dan kollu jaħtu għalih il-konvenuti jew xi ħadd minnhom. Għalhekk sejħu lill-konvenut biex jagħmel tajjeb għal dawn id-danni iżda billi dan, għalkemm ammetta li kien sejjer iħallas għall-inqas is-somom fuq imsemmija, baqa' ma ħallas xejn, l-atturi fetħu din il-kawża u talbu illi l-qorti tiddikjara u tordna illi:

- »i. l-intimati jew min minnhom naqsu serjament fl-esekuzzjoni tad-doveri tagħhom u naqsu milli jese gwixxu l-inkarigu relativ fdat mir-rikorrenti;
- »ii. konsegwentement huma responsabbli għad-danni kaġunati lir-rikorrenti, konsistenti fl-ammonti żejda rappreżentati minn multi u penali li ġew inflitti fuqhom kif fuq spjegat *oltre* spejjeż inkorsi in konnessjoni mal-istess, inkluż imghax li altrimenti ma kienx ikun hemm għalfejn li jithallas;
- »iii. jiġu likwidati d-danni sofferti mir-rikorrenti fis-somma globali ta' €24,577.29 jew somma verjuri;
- »iv. tikkundanna lill-intimati jew min minnhom iħallsu dawk id-danni hekk likwidati kwantu għal €3,111.16 lis-soċjetà *Profiles Hair Shop Limited*, kwantu għal €21,466.13 lis-soċjetà *Daytona Enterprises Limited* jew somom verjuri li jiġu likwidati minn din il-qorti. «

5. Talbu wkoll l-imghax u l-ispejjeż.

6. Il-konvenuti ressqo dawn l-eċċezzjonijiet:

- »i. [il-konvenut John Zammit] u martu Anna Zammit għandhom jiġu liberati mill-osservanza tal-ġudizzju *stante* li ma humiex leġittimi kontraditturi tat-talbiet attriċi, billi t-talbiet attriċi jikkonċernaw esklużivament servizzi ta' kontabilità (*accounting*), liema servizzi ġew reżi lilhom esklużivament mis-soċjetà intimata *Finance Management & Consultancy Limited*; l-esponent *proprio* kien u sa lllum għadu esklużivament awditur tas-soċjetajiet rikorrenti, iżda jidher illi s-servizzi ta' *auditing* minnu reżi lis-soċjetajiet rikorrenti ma humiex mertu tat-talbiet attriċi;
- »ii. il-pretiżi tas-soċjetà *Profiles Hair Shop Limited* huma inferjuri għall-kompetenza ta' dina l-qorti, u ma tapplika ebda waħda mill-bażijiet provduti fl-art. 161(3) Kap.12 sabiex il-kawżi rispettivi tas-soċjetajiet rikorrenti jsiru u jinstemgħu flimkien, billi l-pretiżi li s-soċjetajiet rikorrenti għandhom rispettivament fil-konfront tas-soċjetà intimata ma huma konnessi bl-ebda mod u jirrikjedu provi differenti;
- »iii. fil-mertu, it-talbiet attriċi huma infondati fil-fatt u fid-dritt, u dan billi la l-konjuġi Zammit *proprio* u lanqas is-soċjetà *Finance Management & Consultancy Limited* ma huma responsabbli għad-danni lamentati mis-soċjetajiet rikorrenti, sija għaliex tali danni ma jissussistux u sija għaliex kwalunkwe danni li effettivament jissussistu ma ġewx ikkawżati mill-konvenuti iżda mis-soċjetajiet rikorrenti nfishom u/jew minn terzi involuti. «

7. L-ewwel qorti ddeċidiet hekk:

»tilqa' l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenuti limitatament fil-konfront tal-konvenuta Anna Zammit, bl-ispejjeż ta' din il-konvenuta jibqgħu a karigu tas-soċjetajiet attriċi u tiċhadha fil-bqija, spejjeż a karigu tal-konvenuti;

»tiċġad it-tieni eċċezzjoni tal-konvenuti bl-ispejjeż ta' din l-eċċezzjoni kontra tal-istess konvenuti; u

»tilqa' t-talbiet attriċi *in parte*, fis-sens li tiddikjara lill-konvenuti John Zammit u *Finance Management & Consultancy Limited* huma responsabbli għan-nofs id-danni subiti mis-soċjetajiet attriċi;

»tillikwida d-danni pagabbli mill-konvenuti John Zammit u *Finance Management & Consultancy Limited* fis-somma ta' €13,897.55 u tikkundanna lill-istess konvenuti jħallsu d-danni hekk likwidati *in solidum* bejniethom, b'dan illi l-imghax legali jibda jiddekorri mid-data ta' din is-sentenza, kunsidrat li l-likwidazzjoni tad-danni qiegħda ssir illum.«

8. Ir-raġunijiet li wasslu lill-ewwel qorti għal din id-deċiżjoni ġew imfissra hekk fis-sentenza appellata:

»Eċċezzjoni preliminari – leġittimu kontradittur

»Permezz tal-ewwel eċċezzjoni tagħhom il-konvenuti konjuġi Zammit jikkontendu li għandhom jiġu liberati mill-osservanza tal-ġudizzju *stante* li t-talbiet attriċi jitrattaw ilmenti dwar is-servizz ta' kontabilità, liema servizz jingħad minnhom li ġie reż esklussivament mis-soċjetà konvenuta *Finance Management & Consultancy Limited* u mhux minnhom *proprio*.

»... ..

»... .. din il-qorti tinsab konvinta li filwaqt li l-konvenuta Anna Zammit ma ngħatat ebda inkarigu da parti tas-soċjetajiet attriċi u ma kenitx effettivament involuta fin-negozjati in konnessjoni max-xogħol professjonali meħtieġ minnhom, mhux l-istess jista' jingħad fil-każ tal-konvenut John Zammit, in kwantu kemm mix-xieħda tal-konjuġi Saliba, kif ukoll dik tal-istess konvenut, jirriżulta ċar li l-ftehim (verbali) kien li l-istess Zammit jibda jieħu ħsieb il-kontijiet tas-soċjetajiet attriċi. Minn imkien ma jirriżulta li, meta l-konvenut Zammit ingħata dan l-inkarigu, huwa kien qiegħed jikkuntratta f'isem is-soċjetà *Finance Management and Consultancy Limited* u mhux f'ismu personali. Kwindi filwaqt li din l-ewwel eċċezzjoni qiegħda tintlaqa' fil-konfront tal-konvenuta Anna Zammit, qiegħda tigi miċħuda fil-konfront ta' John Zammit. Kunsidrata din l-eċċezzjoni tqajjmet limitatament fil-konfront tal-konjuġi Zammit, ma jirriżultax kontesat li s-soċjetà konvenuta *Finance Management & Consultancy Limited* hija leġittima kontradittriċi għat-talbiet attriċi, jekk kemm-il darba jirriżultaw mistħoqqa.

»Ebda konnessjoni bejn talbiet ta' *Profiles Hair Shop Limited* u *Daytona Limited*

»It-tieni eċċezzjoni li jeħtieġ li tigi indirizzata hija li l-konvenuti jikkontendu li, peress li t-talbiet taż-żewġ soċjetajiet attriċi mhumiex konnessi kif jipprovdi l-artikolu 161(3) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili u jirrikjedu provi differenti, il-pretiżi tas-soċjetà *Profiles* huma inferjuri għall-kompetenza ta' din il-qorti.

»Għar-rigward ta' din l-eċċezzjoni tal-konvenuti, din il-qorti tikkunsidra li l-art. 161(3) tal-Kap. 12 jipprovdi:

»“Żewġ atturi jew aktar jistgħu jibdwew il-kawżi tagħhom permezz ta’ rikors ġuramentat jew rikors mhux ġuramentat wieħed skont il-każ, jekk il-kawżi jkollhom x’jaqsmu ma’ xulxin minhabba fil-mertu tagħhom jew jekk id-deċiżjoni li tingħata dwar waħda mill-kawżi tista’ tolqot id-deċiżjoni dwar il-kawża jew il-kawżi l-oħra u jekk il-provi li jinġiebu f’waħda mill-kawżi jkunu, ġeneralment, l-istess provi li għandhom jinġiebu fil-kawża jew fil-kawżi l-oħra. Ir-raġuni għaliex ikunu qegħdin isiru l-kawżi u l-mertu tagħhom għandhom jiġu dikjarati b’mod ċar u speċifiku minn kull attur.”

»Il-proċeduri odjerni huma riżultat ta’ sitwazzjoni fejn l-allegazzjonijiet tas-soċjetajiet attriċi dwar skorrettezzi jew nuqqasijiet da parti tal-konvenuti fit-twettiq tal-inkarigu mogħti lilhom wasslu għad-danni sofferti minnhom. *Inoltre* l-provi mressqa kienu ġeneralment l-istess fis-sens li fiż-żewġ każijiet qiegħed jiġi allegat l-istess nuqqas u x-xieħda mressqa kienu relatati u fil-parti l-kbira relevanti għaž-żewġ soċjetajiet attriċi. Fid-dawl taċ-ċirkostanzi, din il-qorti ma tistax tqis li hija ġustifikata l-eċċezzjoni mogħtija mill-konvenuti. Dan jingħad ukoll peress li jkun fl-aħjar interess tal-ekonomija tal-ġudizzju u tal-ispejjeż ġudizzjarji li jinstemgħu f’daqqa. Lanqas treġi n-nuqqas ta’ kompetenza ta’ din il-qorti prospettata mill-konvenuti, *stante* li l-artikolu 161(5) tal-Kap. 12 iġħid illi, sabiex tiġi stabbilita l-kompetenza tal-qorti, iż-żewġ kawżi jitqiesu flimkien. Isegwi li t-tieni eċċezzjoni għandha tiġi miċħuda.

»Konsiderazzjonijiet legali dwar il-mertu

»Il-mertu tal-kawża huwa wieħed fejn tintalab dikjarazzjoni ta’ responsabilità professjonali u għal-likwidazzjoni u ħlas ta’ danni. Is-soċjetajiet attriċi jikkontendu li l-konvenuti għandhom jagħmlu tajjeb għad-danni li sofrew, konsegwenza tan-nuqqas fl-eżekuzzjoni tad-doveri tal-konvenuti fit-twettiq tal-inkarigu mogħti lilhom.

»... ..

»... .. il-qorti tqis li tressqu provi li juru li kien hemm kuntratt bejn is-soċjetajiet attriċi u l-konvenut John Zammit u dana peress li mhux kontestat li s-soċjetajiet attriċi rrikorrew għand il-konvenut sabiex jingħatalhom numru ta’ servizzi ta’ *accounting* u l-konvenut aċċetta li jagħti dawk is-servizzi. B’hekk ġiet ipperfezzjonata r-rabta kuntrattwali bejn il-partijiet, bl-obbligi kollha li ġġib magħha. Għalkemm huwa minnu li l-inkarigu mogħti mis-soċjetajiet attriċi ma jirriżultax minn xi ftehim formalizzat bil-miktub, xorta jista’ jingħad li kien hemm offerta ta’ inkarigu u aċċettazzjoni da parti tal-konvenut. Jitqiesu relevanti f’dan il-kuntest l-artikoli tal-liġi li jipprovdu dwar l-effetti tal-obbligazzjonijiet. L-artikolu 1125 tal-Kodiċi Ċivili jipprovdi li kull min jonqos li jwettaq xi obligazzjoni li jkun intrabat li jagħmel għandu jagħmel tajjeb lil parti l-oħra billi jħallasha d-danni li din setgħet ġarrbet minhabba dak in-nuqqas, mentri l-artikolu 1133 tal-Kodiċi Ċivili jipprovdi li:

»“Id-debitur, ukoll jekk ma jkunx mexa b’mala fidi, jiġi kkundannat għad-danni, jekk ikun hemm lok, sew minhabba li jkun naqas għall-esekuzzjoni tal-obbligazzjoni kemm ukoll minhabba d-dewmien fl-esekuzzjoni tagħha, kemm-il darba hu ma jippruvax illi n-nuqqas tal-esekuzzjoni jew id-dewmien sar minhabba xi haġa barranija li tagħha huwa ma kienx ħtija.”

»Fil-każ in eżami rriżulta li s-soċjetajiet attriċi ġestiti mill-konjuġi Saliba kienu afdaw il-kontegġi tagħhom f'idejn il-konvenut John Zammit. Madankollu tirriżulta konfużjoni sħiħa dwar l-estent tal-inkarigu mogħti lill-istess konvenut. Ikun xieraq li jiġi ppreċiżat mal-ewwel li din il-qorti hija marbuta li tiddeċiedi l-kawża fil-parametri imposti fir-rikors promotur. Kwindi ladarba l-azzjoni attriċi mressqa mis-soċjetajiet attriċi ssejset [fuq] nuqqasijiet tal-konvenut li jipprepara regolarment id-denunzji tat-taxxa tad-Dipartiment tal-VAT, lill-Kummissarju tat-Taxxi Interni u lill-MFSA, kull prova li tressqet in konnessjoni ma' nuqqasijiet fil-konfront tal-konjuġi Saliba fil-vesti tagħhom personali, fil-konfront tat-tifla tagħhom Leslie Ann Saliba, jew fil-kuntest ta' tħejjija ta' *payrolls* tal-impjegati u l-ħlas ta' bolol jitqiesu li jaqgħu lil hinn mit-talbiet attriċi u mhux ser jiġu kkunsidrati għall-fini ta' din il-kawża.

»Trattat dan il-punt, imiss li tiġi kkunsidrata l-kwistjoni ta' twettiq tal-inkarigu mogħti lill-konvenut John Zammit. Mill-provi jirriżultaw verżjonijiet konfliġġenti, peress li, in sintezi, filwaqt li l-konjuġi Saliba u l-familjari jishqu li kienu fdaw kollox f'idejn il-konvenut Zammit u kien l-aġir non-kuranti tiegħu li jdaħħal id-denunzji tard li wassalhom li jsofru danni inġenti, min-naħa l-oħra l-konvenut Zammit jagħti verżjoni oħra u *cioè* li kien hemm nuqqas ta' ko-operazzjoni da parti tal-konjuġi Saliba, kemm sabiex jagħtuh l-informazzjoni meħtieġa, kif ukoll, għalkemm huwa kien jipprepara d-denunzji fil-ħin opportun, spiss kien jiġri li Saliba kienu jdumu ma jħallsu, peress li ma ridux iħallsu taxxa, tant li qabel ma kienu jirċievu xi taħrika tal-qorti ma kenux iħallsu.

»Mill-assjem tal-provi, mhux dubitat li effettivament il-parti l-kbira tad-denunzji tat-taxxa kienu jidhlu tard, dan meta fil-fehma ta' din il-qorti kien primarjament l-obbligu tad-diretturi tas-soċjetajiet attriċi li jdaħħlu dawn id-denunzji u jħallsu t-taxxa fil-waqt opportun. Issa huwa minnu li s-soċjetajiet attriċi ddelegaw parti minn dan l-obbligu tagħhom lill-konvenuti, meta inkarigawhom li jagħmlu l-kontegġi u d-denunzji tagħhom lid-dipartiment tal-gvern, iżda l-obbligu tagħhom li jħallsu fil-waqt opportun jibqa' l-obbligu tagħhom.

»Il-konvenut, li aċċetta li jwettaq l-inkarigu li jżomm il-kontegġi u jagħmel id-denunzji tat-taxxa, kellu l-obbligu li jipprova li huwa uża d-diligenza ta' missier tajjeb tal-familja fit-twettiq tal-obbligazzjoni fdawn lilu. Fil-fehma ta' din il-qorti, meta tqis il-provi kollha ma tarax li l-konvenut irnexxielu jilhaq dan il-grad ta' prova. Dan jingħad peress li, għalkemm jista' jkun minnu li d-diretturi tas-soċjetajiet attriċi ma kenux qegħdin jgħaddulu d-dokumenti kollha fil-waqt, kif ukoll ma kenux jgħaddulu l-ħlas meħtieġ fiż-żmien opportun, ma ressaq ebda prova li huwa b'xi mod kien imqar bagħat lis-soċjetajiet attriċi xi avviż bil-miktub dwar ir-responsabilità tagħhom li jwettqu l-ħlas fiż-żmien u li nuqqas tagħhom kien ser iwassal għal konsegwenzi spjaċevoli. Dan meta wieħed jikkonsidra li l-inkarigu tal-konvenut dam madwar seba' snin; kwindi d-diligenza u l-għaqqal jitolbu li tal-inqas jagħmel it-twissija tiegħu lid-diretturi tas-soċjetajiet attriċi bil-miktub sabiex iwettaq l-obbligu tiegħu kif imiss u jeżimi ruħu mir-responsabilità. Kif ukoll, għalkemm huwa jgħid li kien ilesti d-denunzji fiż-żmien, u kien in-nuqqas tal-konjuġi Saliba li jwettqu l-ħlas li wassal għad-dewmien fis-sottomissjoni tad-denunzji, huwa seta' jeħles mir-responsabilità tiegħu billi, jew idaħħal id-denunzji fiż-żmien mingħajr il-ħlas (kif jirriżulta li fil-fatt għamel eventwalment fil-każ tad-denunzja nieqsa tas-sena 1999) sabiex jaqdi d-dmir tiegħu fil-waqt, jew saħansitra jirrinunzja għall-

inkarigu mogħti lilu, ladarba d-diretturi tas-soċjetajiet attriċi kienu qegħdin jonqsu milli jsegwu l-parir tiegħu li jagħmlu l-affarijiet kif titlob il-liġi. Il-qorti għalhekk hija tal-fehma li l-konvenut wera nuqqas ta' ħila u diligenza fil-qadi tal-inkarigu mogħti lilu, li wasslu sabiex jonqos milli jonora l-obbligi kuntrattwali tiegħu fil-konfront tas-soċjetajiet attriċi u għal dan in-nuqqas jeħtieġ li jirrispondi, għall-inqas in parti, għat-talbiet attriċi.

»Min-naħa l-oħra lanqas id-diretturi tas-soċjetajiet attriċi ma rnexxielhom jippruvaw li huma kienu jwettqu l-ħlas fil-waqt opportun u lanqas ma kienu jagħtu wisq priorità għall-obbligu tagħhom li jħallsu t-taxxi dovuti minnhom. Jibda billi jiġi osservat li *ex admissis* kienu konsapevoli tal-fatt li kellhom kont pendenti konsiderevoli mad-dipartiment tat-taxxa sa minn qabel ma siefu. *Inoltre* minkejja l-fatt li ddelegaw l-inkarigu tal-kontegġi u denunzji tat-taxxa lill-professionist dan ma jfissirx li ħelsu mill-obbligu tal-ħlas kif titlob il-liġi. Huwa fatt inkontestat li l-konjuġi Saliba kienu jirċievu d-denunzji tat-taxxa u huma kienu jgħadduhom lill-konvenut, iżda kien fid-dmir tagħhom li xorta jsegwu l-andament tax-xogħol li ddelegaw lill-konvenut. Ladarba huma kienu qegħdin jirċievu t-taħrikiet mill-qorti dwar in-nuqqas li jidhru d-denunzji tal-VAT u l-ħlas relativ fiż-żmien maħsub fil-liġi, ma jiswa xejn li jgħidu li kien mingħalilhom li l-konvenut kien qiegħed jieħu ħsieb kollox hu u li kien iserrħilhom rashom li kollox kien sew. Dan meta wieħed jikkonsidra li kien hemm xejn inqas minn sitt taħrikiet li nħarġu kontra tagħhom fir-rigward ta' *Daytona* u żewġ taħrikiet fir-rigward ta' *Profiles* fiż-żmien li kien inkarigat minn dan ix-xogħol il-konvenut. Din il-kwantità ta taħrikiet, li s-soċjetajiet attriċi kienu jħallsu fil-pront hekk kif jirċievu t-taħrika sabiex iwaqqfu l-proċeduri kriminali fil-konfront tad-diretturi, tabilhaqq jagħtu sostenn lill-verżjoni tal-konvenut li dan kien il-*modus operandi* tad-diretturi taż-żewġ soċjetajiet attriċi u għalhekk issib li l-konvenuti rnexxielhom jippruvaw li parti min-nuqqas ta' eżekuzzjoni jew dewmien ma kienx tort tagħhom iżda konsegwenti l-aġir tal-istess diretturi tas-soċjetajiet attriċi. Dan iwassal lil din il-qorti għall-konklużjoni li d-diretturi tas-soċjetajiet attriċi kkontribwew għas-sitwazzjoni li issa qegħdin jilmentaw minnha.

»Kwinda għalkemm oġġettivament jista' jingħad li l-konvenut ma qdiex l-inkarigu tiegħu bid-diligenza mistennija mill-professjoni tiegħu, ċertament l-agir tal-istess diretturi tas-soċjetajiet attriċi għandu jitqies kontributorju għad-danni eventwali li baww l-istess soċjetajiet attriċi. Fil-fehma ta' din il-qorti dan l-element ta' ħtija kontributorja għandu jwassal li l-ħtija li wasslet lis-soċjetajiet attriċi li jbatu d-danni tinqasam nofs bin-nofs bejn l-istess soċjetajiet attriċi u l-konvenuti.

»Danni

»In kwantu għad-danni, hawn ukoll tressqu ħafna provi konfliġġenti, in kwantu, apparti li s-soċjetajiet attriċi ressqw prospett mill-*accountant ex parte* inkarigat minnhom, liema prospett ta' penali u mgħaxijiet ġie aġġornat diversi drabi u daħhlu fih ukoll affarijiet li ma jaqgħux fil-parametri tal-kawża kif proposta, kif spjegat qabel. Tressqu wkoll bħala xhieda diversi rappreżentanti tad-dipartimenti tal-gvern li taw ħafna figuri differenti dwar x'kienu l-konsegwenzi tal-fatt ta' dewmien fis-sottomissjoni tad-denunzji. *Inoltre* għalkemm il-partijiet kienu originarjament tal-ħsieb li jinħatar *accountant* sabiex jassisti lill-qorti fil-mertu tal-azzjoni, sussegwentement iddikjaraw li ma kienx hemm il-ħtieġa ta'

nomina ta' perit komputista u li l-qorti kellha tistrieħ fuq il-provi miġbura.

»Kwindi din il-qorti, wara li qieset il-provi kollha, ser tgħaddi sabiex tillikwida d-danni a baži tal-aħjar prova dwar x'kienu d-danni reali li effettivament inkorrew is-soċjetajiet attriċi:

»Daytona

»VAT

»Dan kien każ mill-aktar diffiċli li kkumplika ruħu *stante* li konsegwenza ta' nuqqas ta' denunzja da parti ta' *Daytona* fis-sena 1999 (żmien meta l-konvenut John Zammit ma kienx inkarigat mis-soċjetà attriċi) saret stima tat-taxxa dovuta mid-dipartiment li fuqha bdew jiddekorru l-penali u l-interessi, u mill-ħlasijiet li saru sussegwentement bdew jinqatgħu dawn il-pendenzi l-antiki. Għal xi raġuni f'dan il-każ qatt ma ħarġet taħrika fil-konfront tad-diretturi ta' *Daytona*; kwindi din il-qorti ma tħossx li għandhom ibatu l-ħtija l-konvenuti f'dan ir-rigward. Din il-qorti tqis l-aktar figuri attendibbli fir-rigward tal-VAT li għalihom kellhom jirrispondu l-konvenuti huma dawk ipprezentati minn Paul Scicluna, rappreżentant tad-dipartiment tal-VAT, waqt is-seduta tat-13 ta' Marzu 2017, fejn irriżulta li għalkemm *Daytona* giet sugġetta għall-penali ta' €24,058 u interessi ta' €4,790, total ta' €28,849.60, għall-perjodu 2003-2010, iżda bbenefikat ukoll mill-iskemi li kien hemm (amnestija tal-gvern) sabiex kien hemm remissjoni ta' €17,736. Ix-xhud jispjega li effettivament *Daytona* hallset €10,000 u €2,808.58 bħala penali u interessi (total ta' €12,808.58). Huwa dan it-total ta' €12,808.58 li s-soċjetajiet attriċi baww bħala danni reali konsegwenza ta' dewmien fis-sottomissjoni tad-denunzji u l-ħlas ta' taxxi għaž-żmien li għalih kienu responsabbli l-konvenuti.

»Taxxa

»F'dan il-każ il-qorti qiegħda tistrieħ fuq ix-xhieda ta' John Micallef in rappreżentanza tal-Kummissarju tat-Taxxi Interni u d-dokument esebit minnu minn fejn jirriżulta li *Daytona* wehlet bħala penali għad-dewmien fis-sottomissjoni tad-denunzji tat-taxxa is-segwent: €2,082 għas-sena ta' stima 2005, €815 għas-sena ta' stima 2008, €50 għas-sena ta' stima 2009 u €1,500 għas-sena ta' stima 2010, bħala s-snin li kien inkarigat il-konvenut. Dawn jagħmlu total ta' €4,447. Din il-figura ma tinkludix imgħaxijiet. Issa mill-istess ftehim bejn il-Kummissarju tat-Taxxi Interni u Godfrey Saliba jirriżulta li effettivament bis-saħħa tal-iskema dwar tnaqqis fil-multi u l-imgħax, inħafu 85% tal-multi u mgħaxijiet, sabiex b'hekk *Daytona* kellha tħallas €3,606 f'dan ir-rigward.

»MFSA

»Għalkemm il-konvenut John Zammit esebixxa xi rċevuti li permezz tagħhom isostni li l-irċevuti jixhdu li dawn ir-*returns* daħlu fiż-żmien, jibqa' l-fatt li dawn ir-*returns* kienu neqsin minn diversi aspetti u għalhekk xorta inkorrew penali għad-dewmien. Mill-provi ma rriżultax li dawn il-multi nħafu. Mix-xhieda ta' Dr Claudette Fenech in rappreżentanza tal-MFSA rriżulta li *Daytona* kellha bħala ħlas pendenti €693.04 bħala penali ta' dewmien fis-sottomissjoni ta' *returns*, li minnhom €522.90 jirriżultaw relevanti għaž-żmien li John Zammit kien responsabbli. *Inoltre* ... jirriżulta wkoll li saru ħlasijiet ta' €2,017.61

relativi għaż-żmien li kien responsabbli l-konvenut John Zammit. Dawn il-multi għalhekk jammontaw għal €2,540.51.

»Kwindi fil-każ ta' Daytona, t-total ta' danni huwa €12,808.58 + €3,606 + €2,540.51 = €18,955.09. Il-konvenuti għandhom jagħmlu tajjeb għal nofs din is-somma, jiġifieri €9,477.55.

»Profiles

»VAT

»Mid-dokumenti ppreżentati mir-rappreżentanti tad-dipartiment tal-VAT jirriżulta li *Profiles* kellha tħallas bħala penali u interessi totali ta' €4,515.67, li minnhom tnaqqsu €3,612 skont l-iskema tal-*Budget 2012*. B'hekk *Profiles* effettivament hallset €903.31.

»Taxxa

»F'dan il-każ il-qorti qiegħda tistrieħ fuq ix-xhieda ta' John Micallef in rappreżentanza tal-Kummissarju tat-Taxxi Interni u d-dokument esebit minnu, minn fejn jirriżulta li *Profiles* inkorriet bħala penali għad-dewmien fis-sottomissjoni tad-denunzja tat-taxxa is-segwenti: €279 għas-sena ta' stima 2005, €279 għas-sena ta' stima 2006, €279 għas-sena ta' stima 2007, €279 għas-sena ta' stima 2008, €1,000 għas-sena ta' stima 2009, €800 għas-sena ta' stima 2010, u €400 għas-sena ta' stima 2011, bħala s-snin li kien inkarigat il-konvenut. Dawn jagħmlu total ta' €3,316. Wara li din il-qorti ħadet konjizzjoni tal-ftehim bejn Antoinette Saliba u l-Kummissarju tat-Taxxi Interni dwar tnaqqis għas-snin 2009-2011 u tinnota li ma jirriżultax li ġie esebit ftehim simili għas-snin 2005 sa 2008, il-qorti qiegħda tillikwida *arbitrio boni viri* dan l-ammont fis-somma ta' €1,500.

»MFSA

»Mix-xhieda ta' Dr Claudette Fenech in rappreżentanza tal-MFSA rriżulta li *Profiles* għandha tħallas il-bilanċ ta' €2,768.09 bħala penali ta' dewmien fis-sottomissjoni ta' *returns*, filwaqt li jirriżulta li saru ħlasijiet ta' €128.59 għaż-żmien li kienu responsabbli l-konvenuti. Kwindi t-total dovut taħt dan il-kap huwa ta' €2,896.68.

»Isegwi li fil-każ ta' *Profiles* it-total ta' danni huwa €903.31 + €1,500 + €2,896.68 = €5,299.99. Il-konvenuti għandhom jagħmlu tajjeb għal nofs din is-somma, jiġifieri €2,650.

»In kwantu għall-ispejjeż li inkorrew is-soċjetajiet attriċi *stante* li inkarigaw l-awditur Joseph Dingli sabiex jagħmel il-verifiki meħtieġa dwar il-pendenzi kollha mad-dipartimenti għall-fini ta' din il-kawża li jammontaw għal €3,540, din ukoll għandha titqies bħala spiża li għandha tinqasam bejn il-partijiet bin-nofs, kwindi l-konvenuti għandhom jagħmlu tajjeb għal €1,770.«

9. Il-konvenuti John Zammit u *Finance Management & Consultancy Limited* appellaw b'rikors tat-18 ta' Novembru 2019. L-atturi wiegħbu, b'appell inċidentali, fit-12 ta' Diċembru 2019, u l-konvenuti appellanti wiegħbu għall-appell inċidentali fl-20 ta' Diċembru 2019. Il-partijiet għamlu wkoll sotto-

missjonijiet bil-miktub: il-konvenuti appellanti b'nota tal-31 ta' Lulju 2023 u l-atturi b'nota tal-14 ta' Settembru 2023.

10. Qabel ma nqisu l-aggravji fuq il-meritu, hemm aggravji ta' natura preliminari kemm fl-appell ewlieni u kemm f'dak incidental li jeħtieg li nqisuhom qabel.
11. L-ewwel aggravju tal-appell ewlieni jolqot il-validità tas-sentenza għax igħid illi effettivament l-ewwel qorti għamlet konsiderazzjonijiet *extra petita* għax imsejsa fuq premessi differenti minn dawk li fuqhom l-atturi sejsu l-azzjoni. Il-konvenuti fissru dawn l-ewwel aggravju hekk:

»Il-premessi attriċi kienu fis-sens illi l-konvenuti naqsu milli jeżegwixxu puntwalment l-inkarigi mogħtija lilhom; l-ewwel qorti qablet mal-konvenuti li kienu l-atturi stess li kienu qed jagħtu l-inkarigi u d-dokumenti u / jew akkonti relattivi tardivament, u li dan kien il-*modus operandi* tal-istess soċjetajiet attriċi, iżda żammet lill-konvenuti responsabbli talli hallew lill-atturi jibqgħu għaddejnin b'dan is-sistema meta messhom wissewhom u sussegwentement messhom irreżenjaw; il-baži għalhekk li fuqha nqatgħet il-kawża hija bazi għal kollox differenti mill-baži li fuqha nfetħet u giet missielta anke assidwament il-kawża, u, għalkemm id-*decide* tas-sentenza kienet tidħol fil-parametri wesgħin tat-talbiet, il-fatt illi ġew imwarrba l-premessi kollha attriċi u sostitwiti bl-argumenti tal-qorti stess ifisser illi l-konvenuti ma ngħatawx smigħ xieraq.

»Jirriżulta mill-qari tas-sentenza li l-ewwel qorti warrbet għal kollox il-verżjoni tal-fatti tas-soċjetajiet attriċi u addottat għal kollox il-verżjoni tal-fatti preżentata mill-konvenuti, iżda sabet illi, anke fuq il-baži tal-fatti kif preżentati mill-konvenuti, kien hemm negligenza professjonali, anke jekk b'mod differenti milli kif allegat.

»Konvenut ma jistax jieħu smigħ xieraq jekk il-qorti stess tkun libera li tissostitwixxi l-premessi u l-argumenti mressqa mill-atturi u tissostitwihom bil-fatti u l-argumenti li jidhrilha hi – l-argumenti avanzati mill-istess qorti bħala motivazzjoni għas-sentenza tagħha huma argumenti li lanqas biss ġew indirizzati la matul il-ġbir tal-provi u lanqas matul it-trattazzjoni finali għaliex huma *toto cælo* differenti minn dawk imressqin mill-atturi.

»Kieku l-posizzjoni tal-partijiet kienet invertita, u l-qorti hasset *ex officio* li kellhom jiġu eżaminati eċċezzjonijiet li ma tqajmux mill-konvenuti, il-qorti kienet tkun obbligata li tirrilevahom u li tagħti lill-partijiet kollha l-opportunità sabiex iressqu l-provi u l-argumenti tagħhom dwar tali eċċezzjonijiet imqajma *ex officio*; u dan skond ġurisprudenza li giet saħansitra addottata mill-leġislatur permezz ta' emendi reċenti. Tali

ġurisprudenza u tali emendi, però, lanqas biss jikkunsidraw is-sitwazzjoni fejn il-qorti tqajjem *ex officio* binarji godda għall-azzjoni attriċi stess, billi dan mhuwiex leċitu jekk mhux permezz ta' korrezzjoni tal-att promotur innifsu; anzi, jekk attur jitlob korrezzjonijiet fir-rikors ġuramentat illi jbiddu sostanzjalment in-natura tal-azzjoni, il-qorti għandha saħansitra d-diskrezzjoni li ma tippermettix tali korrezzjonijiet u tħalli fid-diskrezzjoni tal-attur għandux jiftaħ kawża ġdida.

»Għaldaqstant l-appellanti jissottomettu illi, *nonostante* jerga' jingħad li d-deċiżjoni ma ħarġitx *extra petita* relattivament għall-formulazzjoni ġenerika tat-talbiet attriċi, il-fatt illi l-ewwel qorti ddeċidiet il-kawża fuq binarji djametralment opposti għall-fatti u l-argumenti mressqa mill-atturi nnifishom u li kienu l-bażi tal-ġbir tal-provi u tat-trattazzjoni jfisser illi l-konvenuti ġew imċaħħda mid-dritt tagħhom għal smiġħ xieraq, billi qatt ma kellhom l-opportunità li jwieġbu għall-argumenti li tfaċċaw għall-ewwel darba fis-sentenza appellata.«

12. Dak li sejjer jingħad dwar dan l-aggravju huwa naturalment bla preġudizzju għall-aggravji l-oħra u għall-aggravji tal-appell incidentali dwar jekk kienx hemm tassew in-nuqqasijiet li sabet l-ewwel qorti u li fuqhom hija msejsa s-sentenza appellata.
13. L-aggravju huwa msejjes fuq logħob bil-kliem u huwa x'aktarx fieragħ.
14. Il-premessa għat-talbiet tal-atturi hija illi l-konvenuti appellanti naqsu milli jwettqu d-dmirijiet professjonali tagħhom bil-għaqqal u kif iridu r-regoli tal-professjoni billi denunzji li kellhom iwettqu saru tard, saru ħażin jew ma saru xejn. L-ewwel qorti sabet illi fost id-dmirijiet tal-konvenuti appellanti ladarba aċċettaw l-inkarigu hemm ukoll dak li jfissru lill-klijent x'għandu jagħmel min-naħa tiegħu biex ix-xogħol isir kif u meta jmiss. Sabet ukoll illi – fost nuqqasijiet oħra – il-konvenuti appellanti naqsu wkoll minn dan id-dmir u dan in-nuqqas kien ukoll raġuni, jew għall-inqas waħda mir-raġunijiet, għala d-denunzji daħlu tard u għalhekk dak li għamlet il-qorti hu li daħlet fil-fond fir-raġunijiet għala n-nuqqasijiet tal-konvenuti appellanti wasslu biex id-denunzji jidħlu tard u fl-istess waqt sabet li kien hemm ukoll nuqqasijiet tal-atturi stess li komplew wasslu għall-istess riżultat.

15. Dan ma jfissirx li l-qorti sejset id-deċiżjoni tagħha fuq premessi differenti minn dawk miġjuba fir-rikors promotur. Bl-argument tal-appellanti, jekk qorti ssib ħtija kontributorja tal-parti attriċi tkun ħarġet barra mill-premessi jekk fir-rikors l-atturi ma jkunux ippremettew li kien hemm nuqqasijiet tagħhom ukoll li wasslu biex ġarrbu danni.
16. L-ewwel aggravju huwa għalhekk miċħud.
17. Is-sitt aggravju tal-konvenuti jolqot iċ-ċaħda tal-eċċezzjoni li John Zammit *proprio* ma huwiex kontradittur leġittimu, u għalhekk għandu jinħeles mill-ħarsien tal-ġudizzju. Fissru l-aggravju hekk:
- »Il-fatt illi John Zammit *proprio* jirrendi servizzi ta' awditur filwaqt illi hija s-soċjetà konvenuta biss li tirrendi servizzi ta' *accountancy* huwa fatt li kien a konoxxenza tal-konvenuti mill-bidu nett tar-relazzjoni tagħhom, għall-inqas sa minn meta rċevew l-ewwel kont; u dan apparti li hu fatt ben magħruf u joħroġ addirittura mil-liġi u r-regolamenti relativi li awditur ma jstax jirrendi servizzi ta' *accountancy* lill-istess klijent li tiegħu ikun jagħmel l-*audits*.«
18. Dan l-aggravju mhux biss huwa fieragħ iżda jirrifletti ħażin fuq il-prassi tal-konvenut. Il-liġi ma tridx illi min jagħti servizz ta' kontabilità jkun hu stess li jagħmel il-verifika tax-xogħol magħmul għax trid illi l-verifika ssir minn persuna indipendenti u mhux minn persuna li għandha interess tapprova xogħol li għamlet hija stess. Billi s-soċjetà konvenuta għandha l-personalità tagħha ma jfissirx illi x-xogħol ta' kontabilità li qiegħed jiġi verifikat mill-konvenut *proprio* ma kienx għamlu l-istess konvenut.
19. L-aggravju hu għalhekk miċħud.
20. Marbut mal-istess eċċezzjoni ta' nuqqas ta' leġittimazzjoni passiva, din id-darba tal-konvenuta Anna Zammit, huwa l-ewwel aggravju tal-appell

inċidentali tal-atturi. L-ewwel qorti laqgħet din l-eċċezzjoni iżda l-atturi jridu li tiġi miċħuda għal raġunijiet li jfissruhom hekk:

»L-ewwel qorti irriteriet illi “tinsab konvinta li ... il-konvenuta Anna Zammit ma ingħatat ebda inkarigu *da parte* tas-soċjetajiet attriċi” u illi l-istess inkarigu ngħata esklussivament lill-konvenut John Zammit u dan skond kif irriżulta kemm mix-xhieda tal-konjuġi Saliba kif ukoll dik tal-istess konvenut billi “jirriżulta ċar li l-ftehim verbali kien li l-istess Zammit jibda jieħu ħsieb il-kontijiet tas-soċjetajiet attriċi”.

»Huwa normali illi meta klijent prospettiv imur ġewwa uffiċċju professjonaii huwa jtkellem ma’ dak li jippreżenta ruħu bħala l-prinċipal. Il-fatt li “l-prinċipal” huwa miżżewweġ u, mhux biss, iżda, fil-każ odjern, li l-istess konjuġi martu saħansitra tipparteċipa attivament fl-istess uffiċċju u din mhijiex xi mara tad-dar li ma tmur qatt fl-istess uffiċċju – ara deposizzjoni ta’ Anna Zammit infisha meta iddeponiet permezz *tal-affidavit* li ppreżentat – hija sottomissjoni tal-esponenti illi hija kellha tkun imħarrka ma’ żewġha, jekk mhux għal ebda raguni oħra “għal kull interess li jista’ jkollha” *stante* li hija kompartecipi miegħu fil-komunjoni tal-akkwisti eżistenti bejniethom kif ukoll *in vista* tal-fatt li hija tieħu mhux biss interess fix-xogħol ġornaljer ta’ żewġha iżda taħdem assidwament fl-istess uffiċċju u għalhekk hija ġgorr magħha wkoll ir-responsabilitajiet jekk mhux daqs żewġha ċertament flimkien miegħu.

»Isegwi għalhekk illi l-istess konvenuta Anna Zammit għandha tinstab ko-responsabbli ma’ żewġha fil-konfront tas-soċjetajiet attriċi.«

21. Li d-dejn – dejjem jekk il-konvenut jinsab responsabbli – ikun dejn tal-komunjoni joħroġ mill-art. 1327(f) Kod. Ċiv.:

»**1327.** il-beni li jkunu parti mill-komunjoni tal-akkwisti jbatu biss id-djun li ġejjin:

»... ..

»(f) kull dejn jew indennizz dovut bħala rimedju ċivili minn xi waħda mill-partijiet fiż-żwieġ meta dak l-indennizz ma jkunx dovut bħala rimedju ċivili dwar reat li jkun sar bir-rieda.«

22. Relevanti għal dan l-aggravju huma wkoll l-artt. 1322(1) u 1324 Kod. Ċiv.:

»**1322.** (1) L-amministrazzjoni ordinarja tal-akkwisti u l-jedd li wieħed iħarrek jew jiġi mħarrek dwar dik l-amministrazzjoni ordinarja imissu lil kull waħda mill-partijiet miżżewġa.

»**1324.** Atti normali ta’ ġestjoni ta’ kummerċ, negozju jew professjoni li jkunu qed jigu eżerċitati minn parti waħda biss mill-miżżewġin, ikunu vestiti biss f’dik il-parti li fil-fatt tkun qed teżerċita dak il-kummerċ, negozju jew professjoni.«

23. Din il-qorti taqbel mal-ewwel qorti illi l-inkariku ngħata lil John Zammit u mhux ukoll lil Anna Zammit, u għalhekk kien biżżejjed li jiġi mħarrekk John Zammit. Izda ma kien xejn fhażin li tħarrket ukoll Anna Zammit; dan wara kolloxx kien fl-interess tagħha aktar milli tal-atturi sabiex ikollha fakoltà hi wkoll tħares l-interessi tagħha ladarba d-dejn ikun tal-komunjoni għalkemm dan ma huwiex meħtieġ għall-integrità tal-ġudizzju. Il-konvenuta Anna Zammit ukoll għalhekk, għalkemm mhix meħtieġa għall-għanijiet tal-integrità tal-ġudizzju, xorta titqies li għandha leġittimazzjoni passiva. L-aggravju għalhekk sejjer jintlaqa',
24. L-añhar aggravju ta' natura preliminari huwa s-seba' aggravju tal-konvenuti dwar iċ-ċaħda tat-tieni eċċezzjoni li tgħid illi ż-żewġ soċjetajiet atturi ma setgħux ressqi t-talbiet tagħhom fl-istess azzjoni. Il-konvenuti izda rtiraw dan l-aggravju fin-nota ta' osservazzjonijiet tagħhom tal-31 ta' Lulju 2023 u għalhekk ma għadux meħtieġ illi nqisuh aktar.
25. Ngħaddu mela għall-aggravji fil-meritu, kemm tal-appell ewlieni u kemm ta' dak inċidentali. Dawn jolqtu r-responsabilità tal-konvenuti, ir-responsabilità kontributorja tal-atturi u l-*quantum* tad-danni.
26. Nibdew bl-aggravji taż-żewġ partijiet dwar responsabilità u responsabilità kontributorja, li nistgħu nqisuhom flimkien:
27. It-tieni aggravju tal-appell ewlieni jgħid li r-responsabilità hija tal-atturi weħedhom, u ġie mfisser hekk:

»Is-sentenza appellata hija waħda li għandha tagħti dehxa ta' terror lil kull professjonist, ikunx awditur, avukat, jew ta' kwalunkwe professjoni oħra. Is-sentenza qed tgħid illi jekk ikollok kljent li jkun għaddej minn problemi ta' *cash flow* (u kulhadd ikollu xi flit minnhom), u għalhekk

ikun qed jaqa' lura f'pagamenti ta' taxxi jew ta' manteniment jew obbligi oħra, u jiġi għall-assistenza tal-professjonist ta' fiduċja tiegħu, tali professjonist flok jgħinu sakemm jerga' jigu lura fuq saqajh (kif għamel il-konvenut Zammit) għandu j'tih twissija bil-miktub biex jagħmel l-impossibbli u sussegwentement jabbandunah għal riġu/

»Fil-każ odjern, is-sidien tas-soċjetajiet attriċi diġà kellhom problemi serji ta' *cash flow* minn qabel ma rrikorrew għand il-konvenuti, tant illi kienu diġà spiċċaw hażin mal-awditur preċedenti tagħhom u kellhom il-bank qed jheddidhom b'*call-in*; il-konvenut Zammit għenhom jirranġaw l-affarijiet tagħhom mal-bank u għenhom iġibu faċilitajiet godda u jirranġaw is-sitwazzjoni finanzjarja tagħhom. Eventwalment, bdew jiddaħħlu *r-returns* tat-taxxa li kienu b'lura u l-konvenuti spiċċaw assoġġettati għall-mandati maħruga mid-dipartiment tal-VAT fi stadju fejn kienu daħu *r-returns* kollha ta' b'lura ħlief għal waħda li l-partijiet ma kenux jafu biha minn żmien ta' qabel ma nħatar awditur tagħhom John Zammit, u fi stadju fejn issa kien imiss illi jibdeu jithallsu l-imghaxijiet u l-multi ta' b'lura.

»Dan ifisser illi l-inkarigu li għalih inħatru l-appellanti ġie eżegwit b'suċċess, u kull ma kien għad fadal kien li tiddaħħal *ir-return* imsemmija (li hemm qbil li ma kenitx responsabilità tal-appellanti) u li jithallsu l-multi u l-imghaxijiet li akkumulaw relativament għall-perjodu fejn *ir-returns* daħlu tardivament; jiġi sottomess illi l-appellanti ma jistgħux jitqiesu negligenti meta kien l-inkarigu espressament mogħti lilhom li jgħinu sabiex jissolvew il-problemi tal-*cash-flow* u li jdaħħlu *r-returns* skond il-*cash-flow* riżultanti.

»Mingħajr pregudizzju, anke li kieku dan ma kienx speċifikament l-inkarigu mogħti, jiġi sottomess umilment illi professjonist mhuwiex xogħlu li joqgħod jiġri wara l-klijenti tiegħu biex iwissihom bil-konsegwenzi tan-nuqqasijiet tagħhom. Irriżulta ampjament li l-atturi kienu pjenament konxji tas-sitwazzjoni, anke billi kienu qed jigu mħarrkin il-qorti regolarment u anke billi l-arretrati ta' taxxi dovuti kienu jidhru kull sena fl-*accounts* preżentati mill-awditur Zammit, *accounts* li dejjem saru fiż-żmien (ħlief tal-kumpannija *Profiles* għax irrifjuta għar-raġunijiet spjegati hawn taħt) u li jinsabu kollha esibiti. Kieku rriżulta kif ġie allegat fil-premessi tal-kawża li s-Sur Zammit kien dejjem jgħidilhom li kollox sew, wieħed jifhem li kien ikun każ ta' negligenza; imma ladarba l-qorti fehmet u aċċettat li d-diretturi kienu pjenament konxji, il-konvenuti ma jistgħux jinżammu responsabbli għallex ma qagħdux jiġru warajhom biex ifakkruhom u jwissuom. «

28. It-tielet aggravju tal-appell ewlieni jolqot l-argument illi l-konvenuti nstabu responabbli talli ma wissewx lill-atturi dwar in-nuqqasijiet fl-imġieba tagħhom u ma rrinunzjawx għall-inkarigu meta l-atturi ma semgħux minnhom. L-aggravju jgħid hekk:

»L-ewwel qorti qieset li l-konvenut Zammit messu irrinunzja għall-inkarigu meta ra li l-atturi jibqgħu jippersistu fl-[atteġġjament] tagħhom,

izda fil-każ ta' *Profiles Hair Shop Ltd* zammitu responsabbli *non-ostante* li għamel proprju hekk.

»Is-sitwazzjoni relativament għal *Profiles Hair Shop Ltd* kienet flit differenti mis-sitwazzjoni ta' *Daytona Enterprises Ltd*. Din ma bdiex bi problemi ta' *cash-flow*, għaliex kienet kumpannija ġdida li fetħuha l-konvenuti stess fuq inkarigu tal-istess diretturi; madanakollu, kellha l-istess sitwazzjoni fejn id-direttriċi ma riditx tħallas it-taxxa dovuta, u fejn allura s-Sur Zammit beda jissuspetta li ma kenitx qed toħroġ ir-riċevuti tal-VAT lill-klijenti tagħha apposta. Din il-kumpannija kienet tiġġestixxi *hair salon*, u *hair salon* huwa magħruf li jkollu spejjeż ta' xiri ta' prodotti u ta' servizzi żgħar ħafna mqabblin mad-dhul (l-ikbar spejjeż ikunu l-kera, kontijiet ta' dawl u ilma, u pagi ta' impjegati); madanakollu, id-direttriċi kienet qiegħda ripetutament tippreżenta riċevuti ta' xiri ta' *stock* u servizzi daqs u kultant iktar mir-riċevuti li toħroġ hi stess, biex ma tħallasx VAT u anzi tiegħu *r-refunds*.

»Is-Sur Zammit f'dan l-istadju widdibha li bħala awditur ma kienx ser jaċċetta li jagħmlilha *I-audit* jekk hi ma tirrangax l-affarijiet tagħha; b'konsegwenza ta' dan, ma setgħux isiru lanqas *ir-returns* tal-*Income Tax* għaliex dawn ma jiġux aċċettati mingħajr *I-audited accounts*.

»Is-sentenza appellata, filwaqt illi tišhaq illi s-Sur Zammit messu rrinunzja għall-inkarigi lilu mogħtija, lanqas biss ikkunsidrat li fil-każ ta' din il-kumpannija speċifika huwa għamel proprju dan, u zammitu responsabbli għad-danni sofferti mill-kumpannija anke fejn huwa rrifjuta kompletament u bi pre-avviż l-inkarigu offrut lilu.«

29. L-aggravju tal-atturi dwar ir-responsabilità kontributorja tagħhom ġie mfisser hekk:

»L-ewwel qorti irriteniet illi "irriżulta li s-soċjetajiet attriċi ġestiti mill-konjuġi Saliba kienu afdaw il-kontegġi tagħhom f'idejn il-konvenut John Zammit. Madanakollu tirriżulta konfużjoni sħiħa dwar l-estent tal-inkarigu mogħti lill-istess konvenut ...".

»Il-qorti irriteniet illi kien hemm żewġ versjonijiet konfliġġenti bejn il-partijiet dwar x'kien l-inkarigu mogħti lill-konvenut John Zammit, b'dan tal-aħħar jishaq illi kien hemm nuqqas ta' ko-operazzjoni *da parte* tal-konjuġi Zammit kemm sabiex jagħtuh l-informazzjoni meħtieġa kif ukoll għalkemm huwa kien jipprepara d-denunzji fil-hin opportun spiss kien jiġri li l-konjuġi Saliba kienu jdumu ma jhallsu, peress li ma ridux iħallsu taxxa, tant li qabel ma kienu jirċevu xi taħrika tal-qorti ma kinux iħallsu.

»Dak allegat mill-konvenut Zammit ma kienx biss miċhud mill-konjuġi Saliba izda dawn kienu korroborati f'dak li qalu mix-xhieda tagħhom u *cioè* minn Leslie Ann Saliba, Romina Cassar u Lara Borg fis-sens illi huma kienu dejjem jieħdu id-dokumentazzjoni meħtieġa lill-konvenut Zammit u li huma kienu jagħmlu dan tempestivament. Irriżulta li fattwalment l-istess dokumentazzjoni kienet toħodhielu primarjament Romina Cassar u sporadikament Leslie Ann Saliba jew ommha.

»Jekk huwa minnu illi l-konjuġi Saliba kienu jieħdu d-dokumentazzjoni tard lill-konvenut Zammit jew jekk huwa minnu illi huma kienu jdumu

ma jhallsu u allura Zammit ma setax jibgħat id-denunzji puntwalment, hija almenu darba li darba – partikolarment la darba Zammit jallega li dan l-aġir kien ripetut da parte tal-atturi – ma kienx tenut Zammit illi jikteb u jwissi lill-konjuġi Saliba u jgħidilhom li qed iżommhom responsabbli għan-nuqqasijiet tagħhom infushom?

»Il-konvenut Zammit ma ġabx farka ta' prova f'dak li allega għajr għall-ġurament tiegħu innifsu. Ma ġabx impjegat wieħed, ma ġabx ittra waħda, ma ġabx *email* waħda, ma ġabx messaġġ / *sms* waħda li permezz tagħhom ġibed widnejn l-atturi għal dawk l-allegati mankanzi tagħhom.

»Ma hemmx dubbju illi l-obbligu tal-ħlas fil-waqt opportun kien tal-atturi. Iżda biex huma setgħu jaqdu dan id-dmir tagħhom kien ikollhom ikunu jafu kemm għandhom iħallsu mingħand il-konvenut appellanti u kien hawn ukoll fejn l-konvenut naqas. Ma kienx jagħtihom l-informazzjoni neċessarja, ma kienx jagħtihom il-formuli mimlija kif suppost u debitament iffirmiti minnu – meta dawn kienu jirrikjedu l-istess firma tiegħu – kollox kien ħorrox borrox u kwindi l-atturi ma setgħux jaqdu d-doveri tagħhom puntwalment.

»Hija korretta l-ewwel qorti li irriteniet illi “fil-fehma ta' din il-qorti, meta tqis il-provi kollha, ma tarax li l-konvenut irnexxielu jilħaq dan il-grad ta' prova” u *cioè* li jzomm il-kontegġi u jagħmel id-denunzji tat-taxxa bid-diligenza ta' missier tajjeb tal-familja. Huwa ma ressaq ebda prova li huwa b'xi mod kien imqar bagħat xi avviż bil-miktub lis-soċjetajiet attriċi dwar l-allegati nuqqasijiet tagħhom u jwissihom bil-konsegwenzi spjaċevoli li kien ser ikollhom. Ma setax jipprovi din it-tip ta' prova mhux għax kellu u ma pprovidihix iżda billi ma teżistix. Anzi l-konvenut kien saħansitra jserraf ras l-atturi li kien qed jieħu ħsieb kollox!

»Jekk huwa minnu, kif allegat, illi l-konvenut Zammit kien ilesti d-denunzji tiegħu fi żmien tajjeb dan ifisser, neċessarjament, li huwa kellu d-dokumentazzjoni neċessarja f'idejh. Din id-dokumentazzjoni ma ngħatatlu minn ħadd iżjed għajr mill-atturi. Mela allura l-allegazzjoni tiegħu illi id-diretturi tas-soċjetajiet attriċi naqsu milli jagħmlu dak li kien mistenni li jagħmlu ma treġġix u ma tistax treġġi.

»Imbagħad jekk huwa minnu illi huma kienu jonqsu milli jhallsu dak dovut, kif allegat, il-konvenut Zammit, sabiex jeżimi ruħu minn kull responsabilità, *apparte* li messu kitbilhom, kif għa fuq sottomess u kif ġie ritenut mill-qorti, huwa seta' jdaħħal ir-*returns* in kwistjoni bla ħlas, u b'hekk, ċertament, in kwantu kien jirrigwarda id-doveri tiegħu, dawn kienu jkunu adempiti u huwa kien jista' faċilment u validament iġid illi sa fejn kien jikkonċerna lilu huwa għamel dak li kellu jagħmel. Il-konvenut Zammit lanqas daqshekk ma għamel.

»Il-fatt li l-konvenut Zammit dam seba' snin jaqdi lill-atturi, jew aħjar suppost jaqdihom, u ma telaqx lill-atturi huwa u ma bagħathomx 'l hemm – iżda kienu l-atturi li warrbuh u tellquh 'l hemm – Ifisser li huwa kien kuntent bihom. Jekk, kif allega fil-kors tal-ġbir tal-provi, illi huwa kien skontentissimu bl-aġir tagħhom, wieħed ġustament jistaqsi “Allura għax ma keċċiehomx”, jew, kif jgħid il-malti, “għala ma bagħathomx jieħdu kafè, imqarr morr?!”. Kieku għamel hekk wieħed jifhem li l-konvenut ikun ġie esawrit mill-atteġġjament traskurat tad-dirigenti tas-soċjetajiet attriċi u kwindi ma jista' jinstab responsabbli għal ebda

danni. Fil-każ in eżami ġara eżattament l-oppożitt billi, kif ġà ġie sottomess, kienu l-atturi li bagħtu 'l barra lill-konvenut, li temmew ir-relazzjoni professjonali miegħu. Tgħid għamli hekk għax kienu kuntenti?

»Kwindi kienet korrettissima l-ewwel qorti meta ikkonkludiet “għalhekk hija tal-fehma li l-konvenut wera nuqqas ta’ ħila u diligenza fil-qadi tal-inkarigu mogħti lilu, li wasslu sabiex jonqos milli jonora l-obbligi kontrattwali tiegħu fil-konfront tas-soċjetajiet attriċi u għal dan in-nuqqas jehtieg li jirrispondi, għall-anqas in parti, għat-talbiet attriċi”.

»L-ewwel qorti kompliet tgħid illi “minkejja l-fatt li iddelegaw l-inkarigu tal-kontegġi u denunzji tat-taxxa lill-professionist dan ma jfissirx li ħelsu mill-obbligu tal-ħlas kif titlob il-liġi. Huwa fatt inkontestat illi l-konjuġi Saliba kienu jirċievu d-denunzji tat-taxxa u huma kienu jgħadduhom lill-konvenut iżda kien fid-dmir tagħhom li xorta jsewgu l-andament tax-xogħol li ddelegaw lill-konvenut”.

»Ma hemmx dubbju illi l-atturi kienu jirċievu id-denunzji tat-taxxa. Fadd ħlieffhom ma seta’ jirċievi tali denunzji. Huma kienu jgħadduhom prontament lill-konvenut. Dan kien jgħidilhom “ħallu f’idejja”. Huma kienu jimxu mad-dettami tiegħu u kienu jistennew lill-konvenut igħid-ilhom x’għandhom jagħmlu u *cioè* għandhomx jaċċettaw li jħallsu dak mitlub, hemmx appell minn dak li ġie mitlub minnhom li jħallsu, għandhomx iħallsu xi ammont minn dak mitlub provviżorjament. Il-konvenut kien sieket u baqa’ sieket sakemm l-atturi kienu jiġu ċitati fil-qorti u wara li kienu jiġu hekk ċitati huma kienu jerġgħu jmorru għand il-konvenut u hu kien jerġa’ jieħu kollox f’idejh u jserrħilhom rashom li kien qed jieħu ħsieb jagħmel dak kollu meħtieġ. Kien igħidilhom x’għandhom iħallsu u huma kienu jaffettwaw il-pagament u allura l-istess taħrika kienet tiġi rtirata.

»X’tort għandhom l-atturi f’dan? L-uniku tort, jekk wieħed jista’ jsejjaħlu tort tad-diretturi tas-soċjetajiet attriċi huwa li ma ħelsux mill-konvenut aktar kmieni u damu jissaportuh għal seba’ snin sħaħ. Dan kien l-iżball li għamli l-atturi u minn dan tgħallmu l-lezzjoni.

»Iżda dan l-iżball, biex jissejjaħ żball, ma għandux jiġi konvertit f’tort legali li jwassal lill-qorti li ssib li kien hemm nuqqasijiet min-naħa tagħhom ukoll b’mod li allura r-responsabilità għal dak li ġara tiġi maqsuma f’sehem indaqqs bejn il-partijiet.

»Il-fatt li kienu jħallsu meta kienet tiġi għandhom it-taħrika mill-qorti, kuntrarjament għal dak li rriteniet il-qorti, u *cioè* li dan l-aġir juri l-*modus operandi* tal-atturi u kwindi li huma għandhom ibatu l-konsegwenzi ta’ aġirhom, attwalment juri kemm huwa minnu dak li xehdu bil-ġurament tagħhom id-diretturi tal-atturi meta qalu li l-konvenut Zammit kien horrox borrox imexxi il-kontegġi tagħhom, kien traskurat għall-aħħar fil-qadi ta’ dmirijietu, li kien jonqos milli jipproċessa diligēntement l-inkarigu lilu mogħti b’mod li minħabba dan in-nuqqas ta’ diligenza kienu jittieħdu proċeduri fil-qorti kontra l-esponenti.

»Isegwi allura illi l-ewwel qorti kienet parzjament żbajjata meta itteniet “kwindi għalkemm oġġettivament jista’ jingħad li l-konvenut ma qdiex l-inkarigu tiegħu bid-diligenza mistennija mill-professjoni tiegħu, ċertament l-aġir tal-istess diretturi tas-soċjetajiet attriċi għandu jitqies kontributorju għad-danni eventwali li bategħ l-istess soċjetajiet attriċi”.

Il-qorti kienet korretta fl-ewwel parti tal-konsiderazzjoni tagħha iżda żbajjata meta mbagħad qasmet il-kontributorjetà għal nofs.

»»L-ewwel qorti ma messhix sabet li d-dirigenti tas-soċjetajiet attriċi fallaw fl-obbiigazzjonijiet tagħhom«

30. Il-konflitt ta' provi ma huwiex tant dwar l-inkariku mogħti mill-atturi lill-konvenut iżda dwar jekk in-nuqqas kienx tal-konvenut, li jhejji d-denunzji tard jew hażin, jew kienx tal-atturi li, għalkemm id-denunzji jkunu mhejjija u l-ħlas li kellu jsir ikun magħruf, ma ħallsux fil-waqt, li wassal biex, f'ċerti każijiet – speċifikament fil-każ tat-taxxa fuq il-valur miżjud sakemm inbidlet il-liġi – id-denunzji ma setgħux jiġu preżentati għax id-dipartiment ma jilqagħhomx jekk fl-istess waqt ma jsirx ukoll il-ħlas li mill-istess denunzji kien jidher li kien dovut.
31. Tassew illi l-konvenuti ma kinux jistgħu jdaħħlu d-denunzji – għall-inqas fid-Dipartiment tat-Taxxa fuq il-Valur Miżjud – jekk il-klijent, għal raġuni jew oħra, ma jagħtihomx il-flus; ċertament ma humiex mistennija li joħorġu flus minn tagħhom biex id-denunzji jdaħħluhom tempestivament. Dan iżda ma jgħoddx ukoll għal denunzji oħra, bħalma huma dawk għall-għanijiet tat-taxxa fuq id-dħul jew dawk lir-Registatur tal-Kumpanniji.
32. Il-konvenuti kien ikollhom raġun likieku r-raġuni għad-dewmien biex jithejjew u jiddaħħlu d-denunzji kienet biss illi l-atturi ma kinux iħallsu, kemm jekk għax ma ridux iħallsu taxxa u kemm jekk għax kellhom problemi ta' *cash flow*, għalkemm għandu jingħad illi ma huwiex għal-kollox preċiż dak li jgħidu l-konvenuti – bħala argument biex juru illi l-atturi

kellhom problemi ta' *cash flow* – illi lill-atturi “l-bank qed jheddidhom b' *call-in*”, għax ix-xiehda turi mod ieħor¹.

33. Il-konvenut igħid² illi l-atturi ma kellhomx flus għax in-negozju kien jitmexxa b'telf, iżda mbagħad igħid illi l-kotba kienu juru telf mhux għax tassew kien hekk iżda għax l-atturi kienu jaħbu l-qligħ biex ma jhallsux taxxa. Il-qorti iżda tosserva illi l-fatt illi l-atturi kienu jhallsu meta mħarrka bil-qorti juri illi flus biex iħallsu kellhom. Jekk kellhomx ukoll ir-rieda hija ħaġa oħra, iżda l-qorti ma temminx illi l-atturi, għalkemm kellhom flus biex iħallsu, kienu sejrin iwegġgħu lilhom infushom billi jistennew sakemm jeħlu l-multi u jizdiedu l-imgħaxijiet, sakemm ma kinux immexxija ħażin.

34. Il-qorti għalhekk x'aktarx iva milli le temmen lill-atturi meta igħidu illi l-konvenut kien igħidilhom li kolloxx kien miexi sew u biex iħallu kolloxx f'idejx flok jifthilhom għajnejhom, u temmen ukoll illi, x'aktarx iva milli le, il-konvenut kien igħidilhom hekk għax kien jaf illi n-nuqqas aktar tiegħu milli tagħhom. Il-qorti tkompli temmen illi l-konvenut ma kienx jimxi dejjem b'korrettezza professjonali meta tqis dak li ngħad fuq³ dwar is-sitt aggravju, billi kontra l-prassi korretta jagħmel xogħol ta' verifika u ta' kontabilità għall-istess klijent. Dan idgħajjef il-fiduċja li jista' jkollok illi kien jimxi b'korrettezza professjonali f'materji oħra.

35. L-ewwel qorti sabet ħtija fil-konvenut għax:

»... għalkemm jista' jkun minnu li d-diretturi tas-soċjetajiet attriċi ma kenux qegħdin jgħaddulu d-dokumenti kollha fil-waqt, kif ukoll ma

¹ *Foll. 320 et seq.*

² *Affidavit tal-konvenut, fol. 458*

³ *Para. 18, supra*

kenux jgħaddulu l-ħlas meħtieġ fiż-żmien opportun, ma ressaq ebda prova li huwa b'xi mod kien imqar bagħat lis-soċjetajiet attriċi xi avviż bil-miktub dwar ir-responsabilità tagħhom li jwettqu l-ħlas fiż-żmien u li n-nuqqas tagħhom kien ser iwassal għal konsegwenzi spjaċevoli»

36. Fil-fehma ta' din il-qorti iżda n-nuqqas kien aktar minn hekk; il-konvenut ma naqasx biss għax ma wissieq lill-atturi dwar in-nuqqasijiet tagħhom – u rajna illi x'aktax ma għamilx hekk għax kien jaf illi n-nuqqas ma kienx tagħhom iżda aktar tiegħu – iżda naqas ukoll fit-twettiq tal-inkariku li jhejji l-kontijiet u d-denunzji sewwa u fil-waqt.
37. Dwar dan in-nuqqas li jwissi lill-atturi u li jirrinunzja għall-inkariku jekk l-atturi ma jimxux fuq il-pariri u t-twissijiet tiegħu, il-konvenut fit-tielet aggravju jgħid illi fil-fatt ma kompliex jaqdi lis-soċjetà *Profiles* għax kellu suspett illi din kienet qiegħda tagħmel evażjoni fiskali.
38. Iż-żewġ soċjetajiet atturi huma mmexxija mill-istess nies. Il-qorti tifhem illi l-mentalità tal-azzjonisti u tad-diretturi ma tinbidilx bejn meta lebsin il-kappell ta' azzjonisti u diretturi ta' soċjetà u meta lebsin il-kappell ta' azzjonisti u diretturi ta' soċjetà oħra. Fi kliem ieħor: jekk kellhom propensità għall-evażjoni fiskali, kif igħid konvenut, ma kinux sejr in ikunu evażuri meta libsin il-kappell ta' *Profiles* u jsiru kontribwenti onesti meta libsin il-kappell ta' *Daytona*. Fil-fatt fl-*affidavit* tiegħu⁴ l-konvenut jgħid illi kellu suspetti ta' evażjoni fiskali ukoll dwar *Daytona*, li juri li d-distinzjoni li qiegħed ifittex li jagħmel bejn iż-żewġ soċjetajiet għall-għanijiet tat-tielet aggravju hija artifiċjali. Jekk il-konvenut kellu suspett ta' evażjoni fiskali, kellu jaħsel idejha kemm minn *Profiles* u kemm minn *Daytona*.

⁴ *Fol.* 458

39. Dwar in-nuqqas tal-konvenut li jwissi lill-atturi u li ma jkomplix jaħdmilhom jekk ma joqogħdux għall-pariri tiegħu, il-qorti tosserva illi rriżulta illi kien hemm denunzji li saru anke erba' snin tard⁵, u l-qorti ma temminx illi l-konvenut kien sejjer ikompli jaqdi lill-atturi jew għallinqas ma jfittixx illi jeħles mir-responsabilità billi jwissihom bil-miktub likieku tassew kienu jdumu daqshekk biex jagħtuh it-tagħrif meħtieġ biex jimla d-denunzji. Għal din ir-raġuni wkoll il-qorti temmen illi l-biċċa l-kbira tal-ħtija kienet tal-konvenut u li kien għalhekk illi ma wissiehomx dwar nuqqasijiet tagħhom.
40. Għalhekk ma tqisx illi t-tielet aggravju huwa konvinċenti.
41. Tifdal il-kwistjoni tar-responsabilità kontributorja tal-atturi. L-ewwel qorti fissret hekk ir-raġuni għala sabet responsabilità kontributorja:

»Min-naħa l-oħra lanqas id-diretturi tas-soċjetajiet attriċi ma mexxielhom jippruvaw li huma kienu jwettqu l-ħlas fil-waqt opportun u lanqas ma kienu jagħtu wisq priorità għall-obbligu tagħhom li jħallsu t-taxxi dovuti minnhom. Jibda billi jiġi osservat li *ex admissis* kienu konsapevoli tal-fatt li kellhom kont pendenti konsiderevoli mad-dipartiment tat-taxxa sa minn qabel ma siefu. *Inoltre* minkejja l-fatt li ddelegaw l-inkarigu tal-kontegġi u denunzji tat-taxxa lill-professionist dan ma jfissirx li ħelsu mill-obbligu tal-ħlas kif titlob il-liġi. Huwa fatt inkontestat li l-konjuġi Saliba kienu jirċievu d-denunzji tat-taxxa u huma kienu jgħadduhom lill-konvenut, iżda kien fid-dmir tagħhom li xorta jsegwu l-andament tax-xogħol li ddelegaw lill-konvenut. Ladarba huma kienu qegħdin jirċievu t-taħrikiet mill-qorti dwar in-nuqqas li jidhlu d-denunzji tal-VAT u l-ħlas relativ fiż-żmien maħsub fil-liġi, ma jiswa xejn li jgħidu li kien mingħalhom li l-konvenut kien qiegħed jieħu ħsieb kollox hu u li kien iserrħilhom rashom li kollox kien sew. Dan meta wieħed jikkonsidra li kien hemm xejn inqas minn sitt taħrikiet li nħargu kontra tagħhom fir-rigward ta' *Daytona* u żewġ taħrikiet fir-rigward ta' *Profiles* fiż-żmien li kien inkarigat minn dan ix-xogħol il-konvenut. «

42. Ċertament hemm responsabilità tal-atturi quddiem id-dipartimenti, u ma ħelsux minn din ir-responsabilità billi iddelegaw lill-konvenut. Il-kwistjoni iżda ma hijiex ir-responsabilità quddiem id-dipartimenti; il-kwistjoni hi

⁵ Xieħda ta' Joseph Dingli fis-7 ta' Mejju 2012, *fol.* 132 *et seqq.*

kinux il-konvenuti wehedom li jahtu billi jibaghtu d-denunzji tard jew kinux l-atturi wkoll jahtu talli baqghu passivi.

43. Din il-qorti taqbel mal-ewwel qorti illi l-atturi kienu jafu illi d-denunzji kienu jsiru tard jew ma jsirux sew, ukoll jekk ma kienx iwissihom il-konvenut, ghax kienu jircievu l-avviżi tal-multi u t-taħrikiet. Taqbel ukoll mal-ewwel qorti illi kien hemm ukoll htija min-naħa tal-atturi. Ukoll jekk tqis illi l-atturi kienu jinqdew bis-servigi ta' professjonist u illi setghu raġonevolment jistennew li joqogħdu fuqu u fuq il-kelma tiegħu, xorta jibqa' l-fatt li kellhom biżżejjed biex jifthilhom għajnejhom u ma jhallux illi d-dannu jkompli jikber. Għalhekk taqbel mal-ewwel qorti illi l-htija għandha tinqasam bin-nofs bejn il-partijiet.
44. F'dan is-sens tiddisponi mill-aggravji kollha fuq ir-responsabilità u fuq ir-responsabilità kontributorja.
45. Ngħaddu issa għall-aggravji fuq il-*quantum*, li huma r-raba' u l-ħames aggravji tal-konvenuti.
46. Ir-raba' aggravju tal-konvenuti jghid hekk:

»Rigward il-multi imposti mir-Reġistratur tal-Kumpanniji, jirriżulta li l-appellanti ġew ikkundannati jħallsu nofshom meta dawn huma multi li għadhom ma tħallsux mis-soċjetajiet attriċi u li għadhom jistgħu jinħafu jekk is-soċjetajiet attriċi jindirizzaw il-mankanzi li hemm fid-dokumentazzjoni tagħhom.

»Irriżulta ċar mid-deposizzjoni tar-rappreżentanti tar-Reġistratur tal-Kumpanniji li, għalkemm ġew effettivament imposti l-multi msemmija fir-rikors promotur, tali multi qatt ma tħallsu; fil-fatt anke l-atturi stess, għalkemm jishqu li rċevew tali multi, qatt ma jgħidu li ħallsohom; għalhekk, it-talba kienet *ab initio* intempestiva indipendentement mill-mertu.

»Ulterjorment, il-konvenut awditur Zammit jispjega li, dment illi r-*return* originali tidhol fiż-żmien bil-ħlas relativ (u ppreżenta r-riċevuti biex juri li daħlu fiż-żmien u li l-ħlas sar fiż-żmien), jekk tinqala' problema bl-

iproċessar tagħha (firem tad-diretturi ma jaqblux, eċċ), hija prassi tar-registratur li hekk kif in-nuqqasijiet jitrangaw huwa jikkunsidra dik ir-*return* bħala waħda li daħlet fiż-żmien indikat fir-riċevuta oriġinali.

»Għaldaqstant l-atturi għadhom fiż-żmien illi dawn ii-multi li wehlu mhux biss ma jhallsuhomx, iżda għandhom l-opportunità li jinħafu hekk kif huma jikkorreġu n-nuqqasijiet li hemm fir-*returns* relattivi; u hija biss responsabbiltà tagħhom li fiż-żmien kollu li għadda minn meta s-Sur Zammit m'għadux awditur tagħhom (qed ngħidu mill-2010) sallum huma għadhom ma rrimedjawx għal tali nuqqasijiet.«

47. Il-ħames aggravju jgħid hekk:

»Is-soċjetajiet attriċi rabtu t-talbiet tagħhom ma' multi u mgħaxxijiet f'ammonti speċifiċi, liema multi u imgħaxxijiet naqsu sinjifikattivament fil-mori tal-proċeduri b'riżultat ta' skema ta' amnestija; madanakollu, l-ammont likwidat mill-qorti, għalkemm suppost jirrispekkja nofs l-ammont mitlub bit-tnaqqis riżultanti mill-amnestija, huwa għall-kuntrarju ħafna iktar għoli min-nofs, riżultat ta' diversi żbalji fil-kalkoli u fl-ammonti meħuda in konsiderazzjoni mill-ewwel qorti.

»... .. huwa ċar illi l-figuri ċitati mir-rappreżentanti tad-dipartiment u mill-awditur Dingli ma jirreferux biss għall-multi u l-imgħaxxijiet kif mitluba, iżda jinkludu wkoll *pure tax*, li żgur li l-ewwel qorti qatt ma riedet tikkundanna lill-konvenuti dwarhom (iżda fil-fatt jidher li hekk għamlet) u kif ukoll multi u mgħaxxijiet riżultat tar-*return* in-nieqsa tal-1999, li wkoll l-ewwel qorti qatt ma riedet tikkundanna lill-konvenuti dwarha (iżda fil-fatt hekk għamlet).«

48. Il-konvenuti komplew fissru dawn l-aggravji hekk fin-nota ta' sotto-missjonijiet tagħhom:

»Dwar ir-raba' aggravju tal-appellanti

»Dan l-aggravju jikkoncerna l-multi imposti mir-Registratur tal-Kumpanniji in relazzjoni ma' *annual returns* tardivi.

»Fil-verità, l-ebda waħda mir-*returns* in kwistjoni ma daħlet tardivament, u in konnessjoni ma' kull *return* hliet waħda ġew rintraċċjati l-*acknowledgments* li juru li tali *returns* daħlu puntwalment.

»Madanakollu, is-Sur Zammit jispjega fl-*affidavit* tiegħu li meta tidhol *annual return* u l-iskrivan li jkun qed jiproċessaha jqajjem *query*, tali *return* titqies *on hold* u tintbagħat lura fl-indirizz tal-kumpannija jew tad-diretturi flimkien mal-*query*; jekk il-problema tiġi indirizzata u solvuta, ir-*return* titqies li tkun daħlet fid-data tal-ewwel sottomissjoni, u mhux fid-data li tkun ġiet solvuta l-problema, u kwindi kwalunkwe penali li setgħet inħarġet awtomatikament tiġi annullata; fil-każ in diżamina, is-Sur Zammit spjega:

»i. illi s-Sinjuri Saliba qatt ma ġibdu l-attenzjoni li rċevew lura kwalunkwe *annual return*;

»ii. illi ladarba l-ewwel sottomissjoni kienet puntwali, il-penalitajiet inkorsi għadhom jistgħu jiġu annullati f'każ li jiġu indirizzati l-*queries* sollevati; u

»iii. illi rrizulta li l-*queries* sollevati ma kenux ta' natura li seta' jsolvihom is-Sur Zammit (firem tad-diretturi ma jaqblux) u li kwindi l-unika responsabilità li kellu hu kienet is-sottomissjoni oriġinali u mhux il-problemi sussegwenti (li għadhom sallum ma gewx riżolti *nonostante* li minn dakinhar l-atturi biddlu l-awdituri tagħhom tliet darbiet.

»L-ewwel qorti ħadet konjizzjoni tal-*acknowledgements* ippreżentati, iżda injorat serenament l-ispjegazzjonijiet mogħtija mis-Sur Zammit għax dehrilha li r-responsabilità sabiex jidhlu r-*returns* kienet b'xi mod solidali fuq iż-żewġ naħat (ħaġa li l-appellanti jiċċdu kategorikament).

»Iktar u iktar irriżulta li l-ewwel qorti ikkundannat lill-appellanti sabiex iħallsu n-nofs mhux biss ta' penalitajiet imħallsa, imma anke ta' penalitajiet li dwarhom ma ngabet l-ebda prova ta' ħlas; apparti l-kwistjoni li penalitajiet mhux imħallsa għadhom jistgħu jinħafu, huwa kjarament intempestiv li jintalab il-ħlas ta' spejjeż futuri u incerti.

»Dwar il-ħames aggravju tal-appellanti

»Dan l-aggravju jikkoncerna l-komputazzjoni tal-*quantum*

»... ..

»Il-kunsiderazzjonijiet dwar il-komputazzjoni tal-*quantum* jibdew mill-premessa li l-appellanti m'għandhomx jinżammu responsabbli għall-multi u l-imgħaxijiet inkorsi in konnessjoni mal-*VAT return* in-nieqsa tal-1999, in kwantu s-Sur Zammit kien għadu ma ġiex inkarigat mill-atturi f'dak il-perjodu.

»Dwar dan jiġu sottomessi żewġ punti:

»i. għalkemm l-ewwel qorti għamlet tali premessa, imkien ma jirriżulta li ġew imnaqqsqa mill-multi u l-imgħaxijiet inkorsi l-multi u l-imgħaxijiet relattivi għall-*VAT return* tal-1999; mid-dokument MCI esibit mix-xhud Roberto Formosa fis-seduta tat-12 ta' Diċembru 2013, jirriżulta li dik ir-*return* iġġenerat penali ta' €3,120.86 u interessi ta' €1,200.18, total ta' €4,321.04;

»ii. peress illi s-Sur Zammit ġie ingaġġjat lejn nofs l-2003, l-istess jgħodd għall-multi u l-imgħaxijiet iġġenerati mir-*returns* tardivi tal-2002, li jammontaw għal €5,362.66 (€745.40 + 1,188.84 + 1,630.30 + 1,560.43 + 237.69);

»iii. tenut kont tal-fatt illi s-Sur Zammit ġie ingaġġjat fl-2003 u ma ngħatax *handover* u kellu jikkollazzjona mix-xejn id-dokumentazzjoni neċessarja sabiex jibda jespleta l-inikarigu tiegħu, huwa jħoss illi lanqas ma huwa raġonevoli li jidhlu fil-komputazzjoni l-multi u l-imgħaxijiet inkorsi in relazzjoni mal-ewwel żewġ *VAT returns* tad-*Daytona* tal-2003 (€50.37 + 1,420.69 + 46 + 263.97).

»*Inoltre*, l-appellanti jirrivewaw li hemm żball fil-kontegġi tal-ewwel qorti billi l-penali għall-preżentata tardiva tal-*Income Tax Return* ta' *Daytona Enterprises Ltd* għas-sena ta' stima 2010, skont l-istess dokumentazzjoni li rreferiet għaliha l-ewwel qorti, kienet ta' €50 u mhux €1,500.

»... ..«

49. Naturalment, id-danni huma maħsuba biex jagħmlu tajjeb għat-telf u l-ħsara li garrbu l-atturi u mhux biex jagħmlu qligħ. Għalhekk, jekk minn dakinhar li saret likwidazzjoni mill-ewwel qorti sallum inħafu xi multi u mgħaxijiet, jew hemm multi u mgħaxijiet li baqgħu sallum ma tħallsux, dawn ma għandhomx jagħmlu tajjeb għalihom il-konvenuti.
50. Madankollu, il-kwistjoni ma tistax tibqa' sospiża indefinitivament għax jista' jkun li forsi xi darba jinħafu jew jintesew xi multi; irid ikun hemm *cut-off date* u għal dan il-għan il-qorti sejra tqis biss dak li effettivament ħallsu l-atturi. Jekk ħallew pendenti ħlasijiet li fuqhom baqa' tiela' l-imgħax, *imputent sibi*
51. Dwar ir-*return* tat-Taxxa fuq il-Valur Miżjud għall-1999, il-qorti tosserva illi l-atturi (u konsegwentement magħhom anke l-konvenuti) ibbenefikaw minn amnestija. Peress illi ma jirriżultax kemm mill-penali u mgħaxijiet maħfura kienu għall-1999 u kemm għal snin oħra, il-qorti sejra tagħmel tnaqqis nominali mis-somma ta' tnax-il elf, tmien mija u tmien euro u tmienja u ħamsin ċenteżmu (€12,808.58) likwidata mill-ewwel qorti u għalhekk tillikwida d-danni fis-somma ta' tnax-il elf euro (€12,000)
52. Dwar il-fatt illi għall-ewwel snin wara li beda l-inkariku l-konvenut kien imfixkel mill-fatt illi ma kellux informazzjoni sħiħa, u għalhekk sa ċertu punt id-dewmien biex hejja d-denunzji ma kienx għalkollox tort tiegħu, il-qorti tosserva li dan huwa paċjut mal-fatt illi l-konvenut ukoll, meta ġie

biex iġhaddi d-dokumenti relattivi għall-atturi lill-awditur li nħatar warajh, baqa' ma għaddihomlux⁶, u dan wassal għal spejjeż żejda għall-atturi.

53. Il-konvenuti josservaw ukoll illi "l-penali għall-preżentata tardiva tal-*Income Tax Return* ta' *Daytona Enterprises Ltd* għas-sena ta' stima 2010 ... kienet ta' €50 u mhux €1,500". Id-differenza tiġi elf, erba' mija u ħamsin euro (€1,450). Billi iżda nħafer ħamsa u tmenin fil-mija (85%) tal-penali id-differenza fil-verità hija ta' mitejn u sbatax-il euro u ħamsin ċenteżmu (€217.50). Id-danni relattivi għat-taxxa ta' *Daytona* għalhekk jinżlu minn tlitt elf, sitt mija u sitt euro (€3,606) għal tlitt elf, tliet mija u tmienja u tmenin euro u ħamsin ċenteżmu (€3,388.50).

54. Id-danni relattivi għal *Daytona* għalhekk jiġu:

Taxxa fuq il-Valur Miżjud	12,000.00
Taxxa fuq id-Dħul	3,388.50
Reġistratur tal-Kumpanniji	<u>2,540.41</u>
	<u>17,928.91</u>

55. B'kollox sbatax-il elf, disa' mija u tmienja u għoxrin euro u wieħed u disgħin ċenteżmu (€17,928.91).

56. Fil-każ ta' *Profiles* l-ewwel qorti illikwidat is-somma ta' elfejn, tmien mija u sitta u disgħin euro u tmienja u sittin ċenteżmu (€2,896.68) bħala dovuti lir-Registratur tal-Kumpanniji, li minnhom iżda tħallsu biss mija u tmienja u għoxrin euro u disgħa u ħamsin ċenteżmu (€128.59). Fid-dawl ta' dak li ngħad fil-para. 49 *supra* din il-qorti sejra tillikwida bħala danni s-somma ta' €128.59 biss.

⁶ Xieħda ta' Joseph Dingli fis-7 ta' Mejju 2012, *fol.* 143

57. Id-danni relattivi għal *Profiles* għalhekk jiġu:

Taxxa fuq il-Valur Miżjud	903.31
Taxxa fuq id-Dħul	1,500.00
Reġistratur tal-Kumpanniji	<u>128.59</u>
	<u>2,531.90</u>

58. B'kollox elfejn, ħames mija u wieħed u tletin euro u disgħin ċenteżmu (€2,531.90).

59. Id-danni b'kollox ta' *Daytona* u ta' *Profiles* għalhekk jiġu għoxrin elf, erba' mija u sittin euro u wieħed u tmenin ċenteżmu (€20,460.81). Il-konvenuti għandhom jagħmlu tajjeb għal nofs, li jiġi għaxart elf, mitejn u tletin euro u erbgħin ċenteżmu (€10,230.40).

60. Ma' dawn jizdiedu elf, seba' mija u sebgħin euro (€1,770) nofs id-drittijiet tal-awditur li kellhom iqabbdu l-atturi wara li temmew l-inkargu lill-konvenuti.

61. Id-danni b'kollox mela jiġu tnax-il elf euro (€12,000).

62. Il-qorti għalhekk tiddisponi mill-appell ewlieni u minn dak incidental billi tirriforma s-sentenza appellata: tħassarha fejn laqgħet l-eċċezzjoni dwar nuqqas ta' leġittimazzjoni passiva tal-konvenuta Anna Zammit u, minflok, tiċħad dik l-eċċezzjoni; tikkonfermaha fejn ċaħdet l-eċċezzjoni dwar leġittimazzjoni passiva tal-konvenut John Zammit *proprio* u fejn ċaħdet it-tieni eċċezzjoni (dik dwar l-azzjoni kollettiva); tikkonfermaha fejn sabet illi l-konvenuti John Zammit *proprio* u *Fianance Management & Consultancy Limited* iwieġbu għal nofs id-danni li ġarrbu l-atturi; tħassarha fejn illikwidat id-danni fis-somma ta' tlittax-il elf, tmien mija u sebgħa u disgħin

euro u ħamsa u ħamsin ċenteżmu (€13,897.55) u, minflok, tillikwida d-danni fis-somma ta' tnax-il elf euro (€12,000), u tikkundanna lill-konvenuti flimkien iħallsu lill-atturi d-danni hekk likwidati flimkien mal-imghaxijiet relativi minn dakinhar tas-sentenza appellata.

63. L-ispejjeż tal-ewwel grad u dawk tal-appell jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Giannino Caruana Demajo
President

Joseph R. Micallef
Imħallef

Anthony Ellul
Imħallef

Deputat Registratur
da